

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

**«ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ
ИССЛЕДОВАНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ»**

**"INVESTIGATIONS OF MEDICINAL PLANTS –
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS"**

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Харків 2014

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Видавництво НФаУ

Харків 2014

УДК: 615:581/.582

Редакційна колегія: проф. Гонтова Т. М. (голова), доц. Кічимасова Я. С., ас. Опрошанська Т. В.

Укладачі: Кічимасова Я. С., Опрошанська Т. В.

Відповідальний секретар: Кічимасова Я. С.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин : матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції (м. Харків, 20-21 березня 2014 р.) /редкол. : Т. М. Гонтова, Я. С. Кічимасова, Т. В. Опрошанська. – Х. : Вид-во НФаУ, 2014. – 282 с.

Збірник містить матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів, науковців та практиків.

Розглянуто питання щодо визначення місця ботаніки у підготовці спеціалістів фармації, висвітлення напрямків наукової роботи спеціалістів фармацевтичної галузі, що стосуються питань фармакогностичного вивчення лікарських рослин та лікарської рослинної сировини, розробки рослинних субстанцій на їх основі, проведення контролю якості сировини, субстанцій та препаратів України, країн ближнього та дальнього зарубіжжя.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних і практичних працівників, що займаються питаннями ботаніки, фармакогнозії та фармації в цілому.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК: 615:581/.582

Дослідження поліфенольного складу перспективних видів роду *Carduus L.* флори України
Баланчук Т.І., Єренко О.К.

Кафедра фармацевтичної хімії¹, кафедра фармакогнозії, фармацевтичної хімії та технології ліків ФПО²

*Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова¹, м. Вінниця, Україна,
Запорізький державний медичний університет², м. Запоріжжя, Україна*

erenko.olena@mail.ru

До роду будяк (*Carduus L.*) порядку Asterales, родини Asteraceae, відносять до 120 видів рослин. Вони широко розповсюджені в Європі, Азії, Північній Африці. На території України налічують до 30 видів. Основними з котрих є: будяк пониклий (*Carduus nutans L.*), б. колючий (*Carduus acanthoides L.*), б. дрібноголовий (*Carduus rupecephalus L.*), б. арабійський (*Carduus arabicus Jacq.*), б. сіруватий (*Carduus cinereus Vieb.*), б. двоколірнолистий (*Carduus bicolorifolius Klok.*), б. кучерявий (*Carduus crispus L.*), б. гачкуватий (*Carduus uncinatus Vieb.*), дрібногачкуватий (*Carduus hamulosus Ehrh.*) [3].

Це досить звичайні рослини в різних регіонах України, проростають на обочинах доріг, по полях, сухих пагорбах, пустирях, пасовищах, сміттєвих місцях [3].

Найбільш відомими та розповсюдженими по всій території країни є будяк пониклий та б. колючий. Ці види мають достатню сировинну базу та багату історію застосування в народній медицині багатьох країн світу [1, 3].

Будяк пониклий – це багаторічна рослина з прямостоячим стеблом, висотою до 90 см. Листя перистонадрізані, колючі. Квіткові корзинки дуже колючі, крупні, шаровидні, пониклі, ярко – пурпурові, які складаються з трубчатих світків. Листя сірого кольору, зубчасті, колючі. Їх довжина знижується від основи до верхівки рослини. Плід – сім'янка, ребриста, жовто – коричнева, довжиною 8 – 10 мм, окаємлена зубчастим ободком, які мають хохолок. Цвіте в червні – вересні [3].

Будяк колючий – це дворічна сміттєва рослина з жорстко колючим стеблом, висотою до 200 см. Листя членістороздільні, сірого кольору, зубчасті, колючі, осередні. Їх довжина суттєво зніжується від основи до верхівці. Квітки пурпурові, або зрідка біло – рожеві, зібрані в поодинокі корзинки на кінцях стебла та його гілок рожевих трубчастих світків, зібраних у

волохи. Плід – сім'янка, ребриста, жовто – коричнева, довжиною 8 – 10 мм, окаєлена зубчастим ободком, які має хохолок. Цвіте в червні – серпні [3].

Хімічний склад рослин на наш час є маловивченим. Відомо, що трава рослин містить: флавоноїди, кумарини, органічні кислоти, неорганічні елементи, ефірну олію, сесквітерпенові лактони [1, 4, 5 6]. Настій трави рослин (1:10) використовують як засіб з протизапальною, протипухлинною, протимікробною, збуджуючою апетит дією, лікування епілепсії. Відвар коренів (1:10) в якості заспокійливого протипухлинного засобу.

Метою нашої роботи було: дослідження якісного складу та кількісного вмісту флавоноїдів трави рослин. Рослинну сировину було заготовлено в Запорізькій області в 2013 р. Для аналізу використовували метод ВЕРХ на хроматографі "Agilent Technologies 1100". Хроматографічна колонка (l=150 мм), (d=2,1 мм), заповнена сорбентом "ZORBAX-SB C-18" (з діаметром зерен, d=3,5 мкм). Рухомі фази: розчин трифтороцтової кислоти 0,2%, спирт метиловий 100 % і суміш трифтороцтової кислоти 0,2% зі спиртом метиловим 70%. Встановлено присутність й концентрації флавоноїдів: рутину, цинарозиду, апігеніну, лютеоліну, лютеолін-7-O-β-D-глюкопіранозиду, апігенін-7-O-β-D-глюкопіранозиду, гідроксикоричних кислот: хлорогенової та п-кумарової. Рослинна сировина перспективна для одержання лікарських засобів гепатопротекторної, протизапальної, протипухлинної, мікостатичної дії.

Література

1. Кьосев П. А. Лекарственные растения: самый полный справочник / П. А. Кьосев. М.: Эксмо – Пресс, 2011. – 939 с.
2. Кортиков В.Н. Полная энциклопедия лекарственных растений / В. Н. Кортиков, А. В. Кортиков. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 797 с.
3. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева [и др.] ; под ред. Ю. Н. Прокудина. – К. : Наук. Думка, 1987. – 548 с.
4. Kozyra M. The analysis of flavonoids in the flowering herbs of *Carduus acanthoides* L. / M. Kozyra, K. Glowinak, M. Roguszewska // *Current Issues in Pharmacy and Medical Sciences*. – 2013. – Vol. 26. – № 1. – P. 10 – 15.
5. Studies on the chemical constituents of *Carduus crispus* L. / Q. Y. Zhang, X. Y. Wang, H. P. Ying et al. // *Zhongguo Zhong Yao Za Zhi*. – 2001. – Vol. 26. – № 12. – P. 837 – 839.
6. Terentjeva S.V. Coumarins and flavonoids of above – ground part of *Carduus crispus* L. and *C. nutans* L. /S. V. Terentjeva, E. A. Krasnov // *Rastitel'nye Resursy*. – 2003. – Vol. 39. – № 1. – P. 55 – 64.

Characteristics of the genus <i>Asparagus</i> flora of Ukraine Mykhailenko O.O.....	26
The chromatographic study of carrot roots Paziuk D.-M. V., Velma V.V., Kyslychenko V.S., Gurieva I.G.....	27
The production of volatile organic compounds in <i>Agastache rugosa</i> <i>in vitro</i> shoot cultures. A.Praszmo ^{1,3} , K. Mirowicz ^{1,3} , J. Sroka ^{1,3} , M. Dąbrowska ² , S. Zielińska ¹ , D. Kalembe ² , A. Matkowski ¹	28
Potential of plant cell cultures in cosmetic application– callus culture of seabuckthorn <i>Hippophae rhamnoides</i> L Thiem Barbara, Nahorska Agata.....	30
<i>Perovskia atriplicifolia</i> Benth. <i>in vitro</i> cultures. J. Ulmer*, D. Bursy*, G. Lecion*, W. Kozłowska, S. Zielińska, A. Matkowski	32
Influence of amino acids on rosmarinic acid content in shoot cultures of <i>Agastache rugosa</i> N. Wojciechowska ^{1,3} , S. Zielińska ¹ , J. Kolniak-Ostek ² , J. Oszmiański ² , A. Matkowski ¹	34
Розробка параметрів стандартизації сухого екстракту зі шроту листя евкалипта після виробництва настойки Авідзба Ю. Н., Кошовий О. М.....	36
Вивчення антибактеріальної активності рослинної субстанції фламіню Аракелян М.А., Бобрицька Л.О.....	39
Изучение острой токсичности экстракта корня солодки Бабенко И. А., Есам Зегдани Зургани.....	41
Дослідження поліфенольного складу перспективних видів роду <i>Carduus</i> L. флори України Баланчук Т.І., Єренко О.К.....	43
Перспективи створення лікарських препаратів на основі <i>Nigella sativa</i> Богущька О.Є., Вишневська Л.І., Лахліфі Абделькбір.....	45
Вивчення технологічних властивостей суміші лікарської рослинної сировини Бондаренко А.С., Гладух Є.В.....	46
Изучение каротиноидов травы кульбабы шершавоволосистой (<i>Leontodon hispidus</i> L.) Бубенчиков Р.А., Гончаров Н.Н.....	48
Фенолкарбоновые кислоты травы герани сибирской ¹ Бубенчиков Р.А., ² Позднякова Т.А.....	50
Анатомическое строение листа тимьяна Маршалла (<i>Thymus marchallianus</i> Willd.) ¹ Бубенчикова В.Н., ² Старчак Ю.А.....	52